

50 år

For mange er 50 år et helt liv. Men jeg har været så heldig at få lov til at opleve 50 år med Naturhistorisk Forening for Nordsjælland.

Nu skal I høre, hvordan det hele begyndte.

Og samtidigt får I et tidsbillede.

Da jeg var barn, blev landbruget drevet, som det blev i middelalderen. På en gård kunne det køre rundt. Man havde så mange køer og grise, som man kunne skaffe foder til, og som man havde jord nok til at køre gødningen ud på. Et almindeligt jordbrug hvilede i sig selv - også selv om der på min fødeegn, blev dyrket sukkerroer. For affaldet kom tilbage og blev brugt som ensilage til køerne. Græsfrøet gav ekstra græsmarker om efteråret, og da man tærskede græsfrøet selv, blev der megen dejlig frøgræshalm.

Men slangen sneg sig ind i Paradisets Have. I Skælskør var der en driftig mand, der havde hørt om, at man kunne sprøjte mod fluer med DDT. Han havde kørt rundt til gårdene som kontrol-assistent, så han var kendt.

Nu blev han den beundrede mand, der kom i sin jeep med sprøjterne. Han kunne gøre mirakler. Fjerne alle fluerne i staldene og sprøjte på markerne, Alle kendt Jeep-Poul, og han blev en velhavende mand.

Men pludselig virkede giften ikke mere. Når han havde sprøjtet, var der stadig fluer i kostalden. Hvad nu?

Der blev sendt bud til skadedyrlaboratoriet. Jeg glemmer aldrig den formiddag, hvor der kom biler på gårdspladsen og mænd i hvide kitler gik ind i stalden.

Hvad skete der? jeg listede ned i stalden. Der stod de hvidklædte mænd i kalveboksen med pincetter og rodede i kalvenes gødning.

Svaret fik jeg først mange år senere af et medlem af Naturhistorisk Forening: Forskeren fra Skadedyrlaboratoriet havde skrevet en doktorafhandling om fluernes resistens mod DDT - med udgangspunkt i studierne fra Toftegaard.

Vi vidste ikke ret meget, selv om jeg var kommet på seminarium med biologi som speciale. I min uvidenhed gik jeg hårdt til en norsk antroposof, som besøgte mine svigerforældre i 1961. Vi spiste middag med ham, og jeg forklarede ham, at på min fars gård tog jorden ikke skade af kunstgødning. Der blev afgrøder, som aldrig før. Han var sær, til gengæld har han sikkert syntes, at jeg var fræk og uvidende.

I 1963 blev Johannes og jeg gift. Samme år kom **Det tavse forår** til Danmark - skrevet af Rachel Carson og udgivet i 1962 i USA. Vi nåede imidlertid at få to børn, inden jeg fik læst den. Jeg husker tydeligt, at jeg i sommerferien sad og læste den, mens Johannes passede de to små børn. I 1965 og 1966 blev vores ældste født.

Hvad skulle vi gøre?

Både Johannes og jeg underviste i biologi på Frederiksborg Byskole. Det var spændende!

Der kom nye bøger. Vi kunne undervise i cellens bygning. Vi fik classesæt af en planteflora og en svampeflora, så vi kunne gå i skoven og lære eleverne at bestemme planter og svampe.

Det var vildt! Og hver år fik vi nogle gjort interesserede.

Johannes fik gjort nogle drenge interesserede i fugle. Drengene er blevet gamle, men går stadig under benævnelsen: **Fugledrengene**.

Men vores viden om den truede natur lå i vores tanker. Hvad skulle vi stille op?

En aften i september 1967 blev vi ringet op. Det var Carl Weismann, som spurgte Johannes, om han ville være med til at stifte en naturhistorisk forening. Han havde mødt Fugledrengene ude i skoven og havde spurgt dem, om de ikke kendte nogle biologilærere, der ville hjælpe ham. Han havde ringet til to andre biologilærere. Kurt Sødring og Torben Hartvig Olsen. Og hvad hørte jeg så Johannes sige til Carl Weismann?

"Jeg vil gerne være med, men kun hvis min kone også kan være med, for i den i sparsomme fritid vi har, vil vi gerne være sammen. "

Det glemmer jeg aldrig. Det var Johannes' bidrag i ligestillingskampen. Han huskede mig.

Jeg kom med i det pæne selskab. Jeg kom med den aften vi stiftede foreningen på Strødam, hvor Carl Weismann havde fået æresbolig i nogle år. Han var jo den første, der optog fuglestemmer på bånd.

Vi har stadig den første protokol.

Vi startede altså den 23. september 1967.

Vi skulle hver især lægge 500 kr. i kassen. Det var næsten en halv månedsløn.

Vi var spændte på, om der kom nogle til det første foredrag. Men det gjorde der. Aulaen på Frederiksborg Byskole var fuld. Mange ville gerne høre Ingvald Lieberkind, som var meget populær, fordi han hver søndag aften fortalte i fjernsynet. Alle så det, hvis de havde fjernsyn!

Efter foredraget kørte bestyrelsen ud på Strødam og drak te. Meget spændende for os at være sammen med en kendt person.

Senere foreslog skoleinspektør Hans Lilleør, at bestyrelsen og foredragsholderen sammen drak te på lærerværelset bagefter et foredrag, det tog vi imod, og jeg kom med fade med håndsmurte snitter. Godt at jeg havde en ung pige til at hjælpe derhjemme.

Men tiden ændrede sig. Studenteroprøret i 1968 prægede os alle. Demokratiseringsprocessen slog igennem på den måde, at vi gik over til at drikke kaffe sammen alle sammen. Vi medbragte kurve med kaffe og kage. Og alle kunne stille spørgsmål til foredragsholderen efter foredraget.

Professorvældet blev omstyrtet. Og det gav dønninger helt ud i Naturhistorisk Forening for Nordsjælland.

Der blev stillet mange spørgsmål til foredragsholderne, og vi sagde "du" til dem. Det passede mig godt.

På Grundtvigs Højskole havde jeg sagt du til mine lærere, men ikke på seminariet. Men da jeg aldrig har været meget autoritetstro, passede det mig godt. Også selv om folkeskolelærernes autoritet faldt.

Man kunne godt bevare sin autoritet, hvis man vidste noget og opførte sig ordentlig. Man skulle have respekt for stoffet, eleverne og forældrene. Det med respekt for stoffet var naturligt, for eleverne skulle jo til eksamen. Både i realklasserne og i de almene klasser sluttede skolegangen med eksamen.

Det gik først galt, da man afskaffede realeksamen. Der skulle ikke undervises i biologi i de ældste klasser. Derefter kom kun få lærere til vores møder og ekskursioner, og det allerværste var, at der heller ikke kom interesserede skoleelever, som biologilærerne tidligere havde taget med.

Der var kommet fine undervisningsmidler --- men hvad hjalp det, når der ikke var timer. Bent Lauge Madsen havde skrevet hæftet: Forurening. Og ordet økologi kom frem.

Danmarks Radio producerede gode undervisningsprogrammer med hæfter og radioudsendelser. Ja, der var også gode TV programmer for skoleelever. Det satte mange lærere i gang.

Jeg måtte omskole mig, så jeg kunne undervise i andre fag, men min viden og interesse for naturen har jeg så brugt i Naturhistorisk Forening for Nordsjælland. Det har givet mig en stor tilfredsstillelse, for da jeg som mor til tre børn ikke kunne rejse ud med Green Peace, så trøstede jeg mig med, at mange blev meget interesserede i naturen og dens bevarelse ved at komme i foreningen, og alle de, der var interesserede, havde et sted, hvor de kunne møde andre interesserede.

Sådan er det stadig, og derfor håber jeg inderligt, at foreningen fortsætter.

MEN DET KRÆVER AT DER ER MANGE DER YDER NOGET.

Jeg kunne ikke holde til at være formand længere, men jeg håber inderligt, at der kan findes bestyrelsesmedlemmer frem over. At nogle er tilknyttet foreningen så meget, at de vil yde meget.

Her har vi Hanne Ertmann som et forbillede. Hun har ikke villet være med i bestyrelsen, men har ydet fantastisk meget. Førte videre efter Inger Lise Schimmel.

Hvad har vi nået i de 50 år?

Vi har været med til at gøre Hillerød til et bedre sted at være. Det var meget få ting, man kunne gå til i Hillerød. I nogle år var vi med i Kulturelt Forum. Det blev kørt af kommunen, og det var meget inspirerende at komme sammen med ildsjælene i byen. Det var i de år Frederiksborg Kulturcenter blev startet. Jeg fik ved min ihærdige deltagelse i møderne gjort de andre foreninger opmærksom på, at til kultur hører også en sund natur.

Vi har været med til at sikre naturområder. Vores første succes var fredningen af Stenholt Indelukke.

Da Isterødvejen blev bygget, maste sig gennem det område, hvor jeg havde talt ynglende fugle op, havde vejdirektoratet fundet ud af at al overskudsjord skulle køres ud i moserne, for så kunne der blive nogle smukke golfbaner der.

Det blev takket vores protest med materiale om alt af botaniske værdier. Det havde en ung biologistuderende kortlagt. Hans navn var Ulrik Kern Hansen.

Han har senere i livet startet det økologiske slagteri **Hanegal**.

Det gav os selvtillid.

Vi støttede fredninger og planlægning af landskabsområder i Frederiksborg Amts Grønne Råd. Det var nogle gode år. Jeg lærte en bunke om fredninger, planlægning og beskyttelse. Det var meget aktive engagerede ansatte i Frederiksborg Amts Teknik og miljøafdeling, og de nød, at vi var så tilfredse med deres arbejde. Møderne var inspirerende for dem og for os medlemmer af Det grønne Råd.

Senere har vi fulgt op ved at deltage i Hillerød Kommunes Grønt Råd. Der er også flittige mennesker ansat, men de har ikke så frie tøjler, som de ansatte i Frederiksborg Amt havde.

Vi har haft gode vintre med masser af gode foredragsholdere. Vi har aldrig fået nej af en forsker, når vi spurgte om han/hun ville holde foredrag. Vi har opmuntret forskerne. De nød, at der var nogle der beundrede dem for deres indsats. Selvfølgelig har det været deres arbejde, men mange gange også meget mere. Det har været hele deres liv.

Vi har haft mange ekskursioner. I nærmiljøet og længere væk. Ofte kørte vi en hel dag til Sverige eller længere væk på Sjælland i en bus. Buspriserne er blevet dyrere, men i stedet har vi lavet mange fugleture og botanikturer, hvor deltagerne kører selv.

Vi har haft fantastiske Storture, som vi kaldte det i nogle år. De seneste år har vi arrangeret nogle meget givende ture i Kristi Himmelfartsdagene, hvor vi har fokuseret på forskellige dele af Danmark. Tak til de gode tilrettelæggere.

Vi har haft mange værdifulde fugleture og botanikturer.

Jeg har altid holdt på, at foreningen havde sin store berettigelse også uden storture, men når jeg sagde det, har det nærmest provokeret bestyrelsens medlemmer til at arrangere fantastiske ture med et meget højt fagligt indhold.

Det er jo fordelene ved at være en forening. Døre bliver åbnet. Forskere vil gerne fortælle, når de besøges af en stor flok. Man kan opleve meget, som man ikke kan, når man er alene. Vi har besøgt mange spændende institutioner.

Vi har alle papirer gemt i mapper.

Alt blev jo kopieret og sendt ud med brevpost. Vi pakkede, satte labels og frimærker på. Vores børn gjorde et stort arbejde.

Vores første stortur gik til Rømø.

Hør hvor enkelt det var:

Jeg ringede til vandrehjemmet på Rømø.

Jeg ringede til buschaufføren og lavede en aftale.

Jeg skrev en invitation på en skrivemaskine, det var svært, for man måtte ikke lave slåfejl.

Derefter blev den trykt på skolens duplikator.

Invitationen sendt ud.

Tilmeldingerne kom pr. telefon.

Derefter mødtes vi ved bussen på fastlagt tidspunkt med pengene i hånden....

Alt er blevet mere kompliceret. Men er det blevet bedre?

Johannes ledte turen, og jeg blev hjemme for at passe de små børn.

Jeg havde ikke ondt af mig selv. Jeg var bare så glad over at være med til at sætte noget i gang.

Jeg troede på, at verden blev bedre, hvis mange vidste noget om naturens sammenhænge, og hvis bare tilstrækkelig mange fik et forhold til naturen, så ville vi i flok kunne få naturen værdsat og bevaret.

Få bevaret biodiversiteten, men det ord kom meget senere.

At meget er blevet mere kompliceret, kan mange i bestyrelsen skrive under på. Vores kasserer, Leif Møller Hansen gør et stort arbejde. Charlotte Falsmar sender mails ud til vores medlemmer, hun sender pressemeddelelser ud til alle distriktsblade. Hun sørger for, at foreningen har en af de flotteste og mest opdaterede hjemmesider, man kan tænke sig.

Det er eksempler på personer, der gør det skjulte arbejde - det usynlige arbejde. Det fungerer. Vi ser resultatet, men ikke personen, der laver det.

Jeg har været med i en menneskealder. 50 år. Men uden et godt samarbejde med de mange aktive bestyrelsesmedlemmer og medlemmer gennem de mange år, var det ikke gået.

Ønsker for fremtiden

At Naturhistorisk Forening for Nordsjælland stadig må være stedet, hvor interesserede mennesker mødes - enten for at blive oplyst eller for at nyde livet.

Det er dejligt at mødes med andre mennesker, som har samme interesse som en selv.

Det giver fællesskab.

Ida-Lykke Bang

